

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ

ΜΟΥΣΙΚΗ Ι-ΙΙ

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

(1) ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Κοινωνικών, Ανθρωπιστικών Επιστήμων και Τεχνών		
ΤΜΗΜΑ	Μουσικής Επιστήμης και Τέχνης		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	MΣ0200 MΣ0202	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	1 ^ο , 2 ^ο <i>(Για φοιτητές Κατεύθυνσης Ελληνικής Παραδοσιακής Μουσικής 1^ο - 8^ο)</i>
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Εισαγωγή στη Βυζαντινή Εκκλησιαστική Μουσική Ι-ΙΙ Introduction to Byzantine Ecclesiastical Music I- II		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ σε περίπτωση που οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται σε διακριτά μέρη του μαθήματος π.χ. Διαλέξεις, Εργαστηριακές Ασκήσεις κ.λπ. Αν οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται ενιαία για το σύνολο του μαθήματος αναγράψτε τις εβδομαδιαίες ώρες διδασκαλίας και το σύνολο των πιστωτικών μονάδων	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
Εισαγωγή στη Βυζαντινή Εκκλησιαστική Μουσική I	3	3	
Εισαγωγή στη Βυζαντινή Εκκλησιαστική Μουσική II	3	3	
Προσθέστε σειρές αν χρειαστεί. Η οργάνωση διδασκαλίας και οι διδακτικές μέθοδοι που χρησιμοποιούνται περιγράφονται αναλυτικά στο (δ).			
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ γενικού υποβάθμου, ειδικού υποβάθμου, ειδίκευσης γενικών γνώσεων, ανάπτυξης δεξιοτήτων	Επιστημονικής περιοχής		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	Η επιτυχής εξέταση στο μάθημα «Εισαγωγή στη Βυζαντινή Εκκλησιαστική Μουσική I» αποτελεί προαπαίτηση για την παρακολούθηση του μαθήματος «Εισαγωγή στη Βυζαντινή Εκκλησιαστική Μουσική II».		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική, Αγγλική (με τη μορφή ανεξάρτητης μελέτης)		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι (με τη μορφή ανεξάρτητης μελέτης)		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	http://compus.uom.gr/MUS459/index.php		

(2) ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα

Περιγράφονται τα μαθησιακά αποτελέσματα του μαθήματος οι συγκεκριμένες γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες καταλλήλου επιπέδου που θα αποκτήσουν οι φοιτητές μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος.

Συμβουλευτείτε το Παράρτημα A

- Περιγραφή του Επιπέδου των Μαθησιακών Αποτελεσμάτων για κάθε ένα κύκλο σπουδών σύμφωνα με το Πλαίσιο Προσόντων του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης
- Περιγραφικοί Δείκτες Επιπέδων 6, 7 & 8 του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων Διά Βίου Μάθησης και το Παράρτημα B
- Περιληπτικός Οδηγός συγγραφής Μαθησιακών Αποτελεσμάτων

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος, οι φοιτητές θα είναι ικανοί

- Να γνωρίζουν τη βυζαντινή μουσική σημειογραφία και το σύστημα της οκτωηχίας
- Να ψάλλουν επιλεγμένα μέλη ρεπερτορίου (γιορτή Χριστουγέννων, Τριάν Ιεραρχών)
- Ενώπιον κοινού
- Να μετέχουν ως μέλη του Χορού στη λατρευτική πράξη (Ακολουθία του Ακαθίστου Γυμνου)
- Να κατανοούν την ιδιαίτερη φύση της Βυζαντινής Εκκλησιαστικής Μουσικής ως λειτουργικής τέχνης που γεννάται και αναπτύσσεται για να υπηρετήσει τη Λατρεία
- Να γνωρίζουν, να κατανοούν και να ερμηνεύουν τη διαθεματική διασύνδεση των βασικών παραμέτρων που συνθέτουν το βυζαντινό μουσικό πολιτισμό σε οριζόντιο χρονικό άξονα, μέσα από τη συνεξέταση ιστορικών, λατρευτικών και επιτελεστικών δεδομένων.
- Να διαμορφώνουν, να διατυπώνουν και να κοινοποιούν κρίσεις με βάση την αποδεδειγμένη γνώση δεδομένων για τη βυζαντινή εκκλησιαστική μουσική.

Επίπεδα επιδιωκόμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων:

Γνώσεις: Επίπεδο 6

Δεξιότητες: Επίπεδο 6

Ικανότητες: Επίπεδο 6

Γενικές Ικανότητες

Λαμβάνοντας υπόψη τις γενικές ικανότητες που πρέπει να έχει αποκτήσει ο πτυχιούχος (όπως αυτές αναγράφονται στο Παράρτημα Διπλώματος και παρατίθενται ακολούθως) σε ποια / ποιες από αυτές αποσκοπεί το μάθημα:

Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών	Σχεδιασμός και διαχείριση έργων
Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις	Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα
Λήψη αποφάσεων	Σεβασμός στο φυσικό περιβάλλον
Αυτόνομη εργασία	Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας και ευαισθησίας σε θέματα φύλου
Ομαδική εργασία	Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής
Εργασία σε διεθνές περιβάλλον	Προσαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγγωγικής σκέψης
Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον
Παραγωγή νέων ερευνητικών ιδεών	Άλλες...

Αυτόνομη εργασία

Ομαδική εργασία

Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον

Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα

Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας και ευαισθησίας σε θέματα φύλου

Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής

(3) ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Διάλεξη:

Ιστορική εξέλιξη της Ψαλτικής Τέχνης

Βυζαντινός Πολιτισμός, Βυζαντινή Μουσικολογία.

Στοιχεία, Γένεση και εξέλιξη: Υμνολογίας, Λειτουργικής, Σημειογραφίας, Μελοποιίας

Βυζαντινή, Μεταβυζαντινή, και Νεότερη Εκκλησιαστική Μελοποιία

Κοσμική μουσική – Εξωτερική Μουσική στο Βυζάντιο

Ιερές Ακολουθίες: Ακολουθίες του Νυχθημέρου

Μουσική Θεωρία, Οκταηχία, Παρασημαντική

Μουσικά Χειρόγραφα

Μέθοδοι Μουσικής στο Βυζάντιο, Νέες μέθοδοι Βυζαντινής Μουσικής

Η Διδακτική στη Βυζαντινή Μουσική

Καλλιτεχνικό Εργαστήριο:

Οκταηχία.

Χαρακτηριστικά των ήχων.

Μουσικά συστήματα.

Μεταγραφή.

Διατονικοί ήχοι.

Χρωματικοί ήχοι.

Εναρμόνιοι ήχοι.

Φθορές, Χρόες.

Ρυθμική Βυζαντινής Μουσικής.

Τροπικό σύστημα.

Ρεπερτόριο.

Νέα διδακτική μέθοδος Βυζαντινής Μουσικής (κίνησης χεριού)

(4) ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ Πρόσωπο με πρόσωπο, Εξ αποστάσεως εκπαίδευση κ.λτ.	Πρόσωπο με πρόσωπο, Διάλεξη
<p>ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ</p> <p><i>Χρήση Τ.Π.Ε. στη Διδασκαλία, στην Εργαστηριακή Εκπαίδευση, στην Επικοινωνία με τους φοιτητές</i></p>	<ul style="list-style-type: none">- Χρήση Τ.Π.Ε. στη διδασκαλία (powerpoint, βιντεοπροβολέας, web streaming-video, διαδικτυακοί τόποι, video/ audio αποσπάσματα, ηλεκτρονικά κείμενα)- Χρήση Τ.Π.Ε. στην επικοινωνία με τους φοιτητές/-τριες (email)- Υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας compus

<p>ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ</p> <p>Περιγράφονται αναλυτικά ο τρόπος και μέθοδοι διδασκαλίας.</p> <p>Διαλέξεις, Σεμινάρια, Εργαστηριακή Ασκηση, Ασκηση Πεδίου, Μελέτη & ανάλυση βιβλιογραφίας, Φροντιστήριο, Πρακτική (Τοποθέτηση), Κλινική Ασκηση, Καλλιτεχνικό Εργαστήριο, Διαδραστική διδασκαλία, Εκπαιδευτικές επισκέψεις, Εκπόνηση μελέτης (project), Συγγραφή εργασίας / εργασών, Καλλιτεχνική δημιουργία, κ.λπ.</p> <p>Αναγράφονται οι ώρες μελέτης του φοιτητή για κάθε μαθησιακή δραστηριότητα καθώς και οι ώρες μη καθοδηγούμενης μελέτης σύμφωνα με τις αρχές του ECTS</p>	<p>Δραστηριότητα Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου</p> <table> <tbody> <tr> <td>Διαλέξεις</td><td>13</td></tr> <tr> <td>Καλλιτεχνικό εργαστήριο</td><td>26</td></tr> <tr> <td>Άσκηση πεδίου/Δημόσια Παρουσίαση: (Συμμετοχή σε συναυλίες και λειτουργική πράξη)</td><td>14</td></tr> <tr> <td>Μελέτη & Ανάλυση βιβλιογραφίας</td><td>10</td></tr> <tr> <td>Καλλιτεχνική δημιουργία</td><td>12</td></tr> <tr> <td>Σύνολο 75(25Ω/ECTS)</td><td></td></tr> </tbody> </table>	Διαλέξεις	13	Καλλιτεχνικό εργαστήριο	26	Άσκηση πεδίου/Δημόσια Παρουσίαση: (Συμμετοχή σε συναυλίες και λειτουργική πράξη)	14	Μελέτη & Ανάλυση βιβλιογραφίας	10	Καλλιτεχνική δημιουργία	12	Σύνολο 75(25Ω/ECTS)	
Διαλέξεις	13												
Καλλιτεχνικό εργαστήριο	26												
Άσκηση πεδίου/Δημόσια Παρουσίαση: (Συμμετοχή σε συναυλίες και λειτουργική πράξη)	14												
Μελέτη & Ανάλυση βιβλιογραφίας	10												
Καλλιτεχνική δημιουργία	12												
Σύνολο 75(25Ω/ECTS)													
<p>ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ</p> <p>Περιγραφή της διαδικασίας αξιολόγησης</p> <p>Γλώσσα Αξιολόγησης, Μέθοδοι αξιολόγησης, Διαμορφωτική ή Συμπερασματική, Δοκιμασία Πολλαπλής Επιλογής, Ερωτήσεις Σύντομης Απάντησης, Ερωτήσεις Ανάπτυξης Δοκιμών, Επίλυση Προβλημάτων, Γραπτή Εργασία, Έκθεση / Αναφορά, Προφορική Εξέταση, Δημόσια Παρουσίαση, Εργαστηριακή Εργασία, Κλινική Εξέταση Ασθενούς, Καλλιτεχνική Ερμηνεία, Άλλη / Άλλες</p> <p>Αναφέρονται ρητά προσδιορισμένα κριτήρια αξιολόγησης και εάν και που είναι προσβάσιμα από τους φοιτητές.</p>	<p><u>Γλώσσα εξέτασης</u> Ελληνική, Αγγλική</p> <p><u>Μέθοδοι αξιολόγησης</u></p> <p>A) Διαμορφωτική Κατά τη διάρκεια των εβδομαδιαίων μαθημάτων, οι φοιτητές καλούνται να συνεισφέρουν α) στην καλλιτεχνική δημιουργία κατά τη διάρκεια της εργαστηριακής άσκησης και β) στον κατευθυνόμενο διάλογο που ακολουθεί τη διάλεξη. B) Συμπερασματική: A) Οι φοιτητές εξετάζονται γραπτώς σε θέματα που αναπτύχθηκαν εντός το Καλλιτεχνικού Εργαστηρίου και της Διάλεξης. Συνδυασμός Δοκιμασίας Πολλαπλής Επιλογής και ερωτήσεων σύντομης απάντησης. B) Οι φοιτητές αξιολογούνται για την Καλλιτεχνική τους Ερμηνεία κατά τη δημόσια παρουσίασή ρεπερτορίου (Χριστούγεννα, Τριάντινα Ιεραρχών) και τη συμμετοχή στη λατρευτική πράξη (Ακολουθία Ακαθίστου)</p> <p><u>Κριτήρια αξιολόγησης</u> Συζητούνται με βάση παραδείγματα κατά τη διάρκεια του εξαμήνου και είναι προσβάσιμα μεσω της ηλεκτρονικής σελίδας του μαθήματος στο CoMPus.</p>												

(5) ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλιογραφία μαθήματος:

Αλεξάνδρου, Μαρία. *Εισαγωγή στη Βυζαντινή Μουσική*. Θεσσαλονίκη: University Studio Press, 2016

Γιαννέλος, Δημήτριος. *Σύντομο θεωρητικό βυζαντινής Μουσικής*. Κατερίνη: Επέκταση, 2009.

Φιλοξένους, Κυριακού. *Λεξικόν της Εκκλησιαστικής Μουσικής*. Αθήνα: Κουλτούρα 2003.

Χαλδαιάκης, Αχιλλεύς. *Βυζαντινομουσικολογικά*. Τόμος Α- Θεωρία. Αθήνα: Σταμούλη, 2014.

Ψάχος, Κωνσταντίνος. *Η Παρασημαντική της βυζαντινής μουσικής*. Αθήνα: Κουλτούρα, 1998.

Επιπρόσθετη βιβλιογραφία για μελέτη (ενδεικτικά)

Παρέχεται σχετική βιβλιογραφία σε συνδυασμό με σημειώσεις των διδασκόντων ανά θέμα

Γιαννόπουλος, Εμμανουήλ. *Η Ψαλτική Τέχνη. Λόγος και Μέλος στη Λατρεία της Ορθόδοξης Εκκλησίας*. Θεσσαλονίκη: University Studio Press, 2004.

Σπυράκου, Ευαγγελία. *Οι Χοροί των Ψαλτών κατά την βυζαντινή παράδοση*. Αθήνα: IBM 14, 2008.

Στάθης, Γρηγόριος. *Τα Πρωτόγραφα της Εξηγήσεως εις την Νέαν Μέθοδον Σημειογραφίας*. Αθήνα: Ίδρυμα Βυζαντινής Μουσικολογίας, 2016

Φλώρος, Κωνσταντίνος. *Η ελληνική παράδοση στις μουσικές γραφές του μεσαιώνα. Εισαγωγή στη Νευματική Επιστήμη*. Θεσσαλονίκη: Ζήτη, 1998.

Χατζηγιακούμής, Μανόλης. *Χειρόγραφα Εκκλησιαστικής Μουσικής 1453-1820*. Αθήναι: Κέντρο Ερευνών και Εκδόσεων 1980.